

Dr. Musli Vërbani

FIKHU I HAXHIT

Kaçanik, 2016

Planprogrami i muslimanit të vogël

Autor:

Dr. Musli VËRBANI

FIKHU I HAXHIT

Të drejtën e ribotimit e rezervon botuesi

DUA QË MUSLIMANI TË JETË:

1.	A tdhetar	19.	N dihmëtar i të varfërve
2.	B esimtar i singertë	20.	N jerëzor dhe Humanitar
3.	C ilësor	21.	O bjektiv
4.	Ç lirimtar	22.	i P a thyeshëm si shkëmb
5.	i D ashur për të gjithë	23.	i Q ëndrueshëm si Feniksi
6.	i Dh imbshëm për çdo kënd	24.	R evolucionar
7.	E dukues i shoqërisë	25.	R regullues i marrëdhënieve shoqërore
8.	i Ë mbël në biseda	26.	S imbol dhe sypatrembur
9.	F alënderues i Allahut	27.	Sh ëmbëlltyrë për të tjerët
10.	i G ëzuar dhe i lumtur	28.	T ejpamës i problemeve
11.	Gj enerator i të mirave	29.	i Th jesht dhe modest
12.	H ero në beteja	30.	U dhërrëfyes për në rrugën e drejtë
13.	Ideator i zgjedhjes së problemeve	31.	V ullnetmirë i shoqërisë
14.	J etik i veprave të mira	32.	X ixëllonjë i shpresave
15.	K reator	33.	Xh evahir
16.	i L umtur	34.	Y ll
17.	Ll ogaritar i veprave të tij	35.	Z emërbutë
18.	M ënjanues i të këqijave	36.	Zh dukës i të keqes dhe zhvillues i të mirës

**Lutju Zotit dhe thuaj: “O Zoti im
shtoma diturinë.”**

Kur'an

***“O Zoti im më pajis me dituri të dobishme, më jep
furnizim të begatshëm,
mi prano veprat e mia.”***

Hadith

(شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَانِمًا بِأَلْفِ سَبْعِينَ مِائَةً أَلْفًا مِائَةً)
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ .

“Allahu dëshmoi dhe vërtetoi se nuk ka zot tjetër përveç Tij, e dëshmuar edhe engjëjt e dijetarët, dhe se Ai është zbatues i drejtësisë. Nuk ka zot përveç Tij Fuqplotit e të Urtit”. (Ali Imran, 18)

(لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ) .

“Juve ju erdhi i dërguar nga lloji juaj, atij i vjen rëndë për vuajtjet tuaja, sepse është lakmues i rrugës së drejtë për ju, është i ndjeshëm dhe i mëshirshëm për besimtarët”. (Et-Tevbe : 128)

Hyrje

Nga Umeri radijallahu anhu, transmetohet se ka thënë:

“Një ditë ishim duke ndenjur te i Dërguari i Allahut s.a.v.s., kur u duk një njeri me rroba shumë të bardha dhe flokë shumë të zeza. Në të nuk hetoheshin shenjat e udhëtimit dhe askush prej nesh nuk e njohëm. U ul pranë të Dërguarit, s.a.v.s. duke i mbështetur gjunjët e vet mbi gjunjët e tij, i vendosi duart e veta mbi kofshën e tij dhe pyeti:

O Muhamed, më trego ç’është Islami? Muhamedi a.s. iu përgjigj:

Islami është: - të dëshmosh se nuk ka zot tjetër përveç Allahut dhe se Muhamedi është i dërguar i Zotit,

- *të falësh namazin,*
- *ta japësh zekatin,*
- *ta agjërosh ramazanin,*
- *ta kryesh haxhin në Kabe, nëse ke mundësi.*

Ai pohoi: **Të vërtetën e the.** Ne u çuditëm! Po e pyet dhe po ia vërteton. Pastaj pyeti: Më trego çka është Imani? Muhamedi a.s. iu përgjigj: - ***Imani është të besosh Zotin,***

- *Melekët e Tij,*
- *Librat e Tij,*
- *Të dërguarit e Tij,*
- *Ditën e fundit,*
- *Të besosh në të caktuarit e Tij, të mirës dhe të keqes.* Ai pastaj

tha: **Të vërtetën e the.**

- Më trego ç’është Ihsani-Mirësia?
- Muhamedi a.s. iu përgjigj:
- *Ta adhurosh Zotin sikur e sheh Atë, sepse, edhe pse ti nuk e*

sheh Atë, Ai vërtetë të sheh ty. Pastaj pyeti: Ç’është çasti i Kijametit?

Muhamedi a.s. iu përgjigj: ***Për këtë i pyeturi nuk di më shumë se ai i cili pyet.*** Më trego mbi shenjat e tij. Muhamedi a.s. iu përgjigj:

- *Kur robëresha t’i lind vetes zonjushë.*
- *Kur të shihen barinjtë këmbëzbathur, të zhveshur e të mjerë se si garojnë në ndërtimin e godinave të mëdha.* Pastaj shkoi kurse unë mbeta i habitur, e Muhamedi a.s. tha: - ***O Umer a e njohe atë që më pyeti.*** Allahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më së miri - iu përgjigja.

Muhamedi a.s. tha: ***Vërtet ky ishte Xhibrili, erdhi tua mësojë fenë tuaj.”***
(MUSLIMI)

HAXHI

DEFINICIONI:

Haxh d.m.th. **qëllim**, me fjalë tjera me pas qëllimin me madhërua Allahun. Ndërsa në Sheriatin Islam Haxh quhet:

Kryerja e obligimeve të shartit Islam, qëndrimin në arafat, kryerja e tavafit farz me nijet të ihramit për haxh.

Argument për haxhin kemi ajetin **kur'anor**:

“Allahu ka obligua njerëzit, ata që kanë mundësi t’i përballojnë rrugës ta vizitojnë dhe ta kryejnë haxhin në shtëpinë (e Tij)” (Ali Imran : 97)

Argument **nga suneti** kemi hadithin e Muhamedit a.s.:

“Është ndërtua Islami në pesë shtylla:

- 1. Dëshmia se nuk ka Zot tjetër përpos Allahut dhe se Muhamedi a.s. është i dërguari i Tij;**
- 2. Falja e namazit;**
- 3. Dhënia e zekatit;**
- 4. Agjërimi i Ramazanit dhe**
- 5. Kryerja e haxhit kush ka mundësi.”**

Po ashtu të gjithë dijetarët islam ekspert janë pajtua që haxhi është obligim dhe nuk e ka kundërshtua asnjëri.

Pra, haxhi është farz prej farzeve të Islamit dhe shtyllë prej shtyllave të Islamit. Është bërë obligim në vitin e gjashtë të hixhretit - disa kanë dhënë mendime se është bërë obligim në vitin e nëntë të hixhretit.

Pyetje:

- 1. Çka quajmë haxh?**
- 2. Trego argumentet për obligimin e haxhit?**
- 3. Kur është bërë obligim haxhi?**

QËLLIMI I HAXHIT

Sikurse edhe obligimet tjera kanë qëllime të caktuara ashtu edhe haxhi ka qëllimet e tija, e ato janë:

1. Që në haxh të tubohen të gjithë muslimanët anë e kënd botës në një vend, të njihen, të konsultohen, t'i shikojnë dobitë e përbashkëta të cilat i zhvillojnë ato.

2. Që njeriu me iu përgjigj thirrjes së Ibrahimit a.s.

3. Që muslimani me i pa vendet e shenjta dhe me i ngritë ndjenjat e veta islame.

4. Që në vepër të realizohet teoria islame se nuk ka dallim në mes të ngjyrave, racave, kulturave, vendeve dhe nuk ka dallim në mes të individit ndaj individit pa marr parasysh çfarë pozite ka.

5. Në Haxh përpos profiteve të tjera të botës shpirtërore janë edhe profitet tjera ekonomike. Zoti i Madhëruar në Kur'an thotë:

“Që të prezantojnë në dobitë e tyre dhe ta përmendin Allahun në ditët e caktuara (të therrjes së Kurbanit)” (El Haxh : 28)

6. Në haxh bëhet edhe unifikimi i fjalëve të muslimanëve lindje e perëndim në adhurimin vetëm Allahun, vëllazërimin e tyre dhe respektimin e ndjenjave të ndërsjella në mes tyre.

Pyetje:

1. *Fol për qëllimet e haxhit?*

SHARTET E HAXHIT

Shartet e haxhit janë:

1. Islami

Haxhi është ibadet ndaj Allahut, prandaj pabesimtarit nuk i pranohet, d.m.th. se nëse pabesimtari e kryen haxhin pastaj e pranon islamin atë haxh të cilin e ka kryer para islamit nuk i pranohet por është i obliguar përsëri për ta kryer haxhin.

2. Mosha madhore

Fëmija nuk e ka obligim haxhin ashtu siç nuk e ka obligim agjërimin, namazin etj. Argument për këtë e kemi hadithin e Muhamedit a.s.: *“Tre personave lapsi nuk i shkruan veprimet e tyre:*

- fëmiu deri sa të rritet, i çmenduri deri sa të vetëdijesohet dhe i fjeturi deri sa të zgjohet” (DAVUDI NESAIU IBN MAXHE)

- Fëmija nëse e kryen haxhin i konsiderohet nafile, jo farz, d.m.th. kur të rritet ai prapë e ka obligim haxhin nëse i plotësohen kushtet.

3. Mendja e shëndoshë

I çmenduri nuk e ka për obligim haxhin ashtu sikurse është i liruar edhe prej ibadeteve tjera.

4. Liria

Për robin haxhi nuk është farz sepse ai në vetvete nuk posedon pronë.

5. Që të ketë pasuri të mjaftueshme

- Pasuria si shart i haxhit përfshinë tri çështje:

1. Sigurimi i familjes me furnizim ushqyes;
2. Sigurimi i familjes me veshmbathje dhe vendstrehim;
3. Kryerja e haxhit.

Haxhiu po ashtu duhet të ketë pasuri të mjaftueshme për me shkua në Qabe dhe me u kthye, me pas po ashtu sigurimin e mjetit për me shkua në Qabe dhe me u kthye në vendlindje.

6. Të jetë i shëndoshë

- Haxhi është ibadet trupor për këtë arsye duhet të plotësohet ky shart.

7. Të jetë rruga e lirë

- Për të qenë haxhi obligim patjetër rruga duhet me qenë e lirë dhe e sigurt. Nëse rruga është e bllokuar prej armikut apo është e pa sigurt për shkak të egërsirave haxhi nuk është farz.

- Këto janë shartet të cilat kanë të bëjnë për meshkujt, ndërsa sa u përket **femrave** ato duhet të i plotësojnë edhe dy kushte, e ato janë:

1. Me pas kujdestarin

- Shart është që gruaja gjatë shkuarjes në haxh me pas për kujdestar babën, vëllanë, axhën, djalën ose burrin.

2. Mos me qenë në idet

Idet quhet afati i pritjes së gruas për shkak të shkurorëzimit. Pra, gruaja e porsashkurorëzuar posa t'i kalojë **ideti** nëse i plotëson kushtet tjera e ka farz haxhin.

Pyetje:

1. Cilat janë shartet e haxhit?

2. Trego për dy shartet shitesë të cilat u përkasin femrave?

RUKNET E HAXHIT

Haxhi përbëhet prej dy rukneve e ato janë:

- 1. Qëndrimi në Arafat dhe**
- 2. Tavafi thelbësor (IFADA)**

- Nëse nuk kryhet një rukn prej rukneve të haxhit, haxhi nuk pranohet.

Pyetje:

- 1. Cilat janë ruknet e haxhit?*

RUKNI I PARË I HAXHIT

QËNDRIMI NË ARAFAT

Qëndrimi në Arafat është pjesë përbërëse (rukn) e haxhit që d.m.th. se nëse haxhiu këtë nuk e bënë haxhi i tij nuk pranohet kurrsesi.

Argument për këtë kemi hadithin e Muhamedit a.s.:

“Haxhi në tërësi është së bashku me qëndrimin në Arafat”.

- Koha e qëndrimit në Arafat është dita e 9-të e muajit Dhul Hixhe, d.m.th. nëse qëndrohet në Arafat para apo pas kësaj dite haxhi nuk pranohet.

- Dita e Arafatit fillon prej agimit të ditës së 9 -të të muajit Dhul Hixhe dhe përfundon me agimin e ditës së 10 -të të muajit Dhul Hixhe.

Më e vlefshme është me shkua në Arafat pas dreke të ditës së 9 -të të Dhul Hixhes dhe me qëndrua një pjesë të natës në Arafat.

VENDI I QËNDRIMIT NË ARAFAT

- Vendi i Arafatit është 20 km larg Qabës.

- Kufiri i Arafatit fillon prej kodrës së nderuar, pra, të Arafatit deri te kodra tjetër përballë saj, pra, përfshinë të gjitha arat e hershme të quajtura arat e Beni Amrit, ndërsa kodra Urne nuk është pjesë e Arafatit.

Vetëm qëndrimi në Arafat është ibadet dhe e plotëson ruknin e haxhit pa marrë parasysh ai qëndrim a është fjetur, ulur, në këmbë ose i shtrirë ose në ndonjë mjet transportues dhe pa marrë parasysh a është i pastër apo i papastër (si f.v. gruaja me menstruacion).

Pyetje:

1. Çka është qëndrimi në arafat i haxhit?
2. Trego argumentin e qëndrimit në arafat?
3. Kur është koha e qëndrimit në arafat?
4. Trego kufizimin e arafatit?

SUNETET E QËNDRIMIT NË ARAFAT

Sunetet e qëndrimit në Arafat janë:

1. Me shkua në Mine në ditën e 8-të të Dhul Hixhes d.m.th. një ditë para qëndrimit në Arafat. Aty me qëndrua tërë natën, pastaj kur të lind dielli me vazhdua rrugën për në Arafat. Mirëpo nuk hyn në Arafat vetëm pasi të arrijë dielli në Zenit. Nëse arrijnë më herët qëndrojnë në vendin Nemre në periferi të Arafatit.

2. Në Nemre me marrë gusël (me u pastrua tërësisht).

3. Mos me hy në Arafat para se të kalojë dielli kupën qiellore, por pasi të kalojë prej kupës qiellore (zenitit).

4. Imami me i mbajt dy hutbe dhe me bë bashkëngjitjen e drekës dhe të ikindisë para se të fillojë koha e namazit të ikindisë.

5. Pas bashkëngjitjes së namazeve menjëherë me hy në Arafat.

6. Me qëndrua në pjesën e poshtme të “Sahrat Kubar” të kodrës së Rahmetit.

7. Me qëndrua deri sa të perëndojë dielli, d.m.th. me qëndrua edhe një pjesë të ditës dhe një pjesë të natës.

8. Me qëndrua në mjet transportues.

9. Me qenë i pastër (jo xhunub) i mbuluar, me bë nijetin dhe me u kthye në drejtim të Kibles.

Me qëndrua i papastër pranohet, por me vleftë më të vogël.

10. Mos me qenë agjërueshëm sepse Muhamedi a.s. kur ka qëndrua në Arafat nuk ka qenë agjërueshëm.

11. Mos me qëndrua nën hije vetëm nëse dielli është shumë i fortë dhe e mundon.

12. Me bë lutje të singerta dhe të përzemërta.

13. Me veprua sa më shumë punë të mira.

14. Me bë lutje vazhdimisht, me këndua Kur'an, me u pendua, me falënderua Allahun, (tehmidi) me madhërua Allahun (tekbir) dhe me lavdërua Allahun (tesbih).

Pyetje:

1. *Trego sunetet e qëndrimit në arafat?*

RUKNI I DYTË I HAXHIT

TAVAFI THELBËSOR (KRYESOR)

Kemi katër lloje të tavafeve:

1. Tavafi fillestar apo i përshëndetjes fillestare (për muslimanët e të gjithë botës përpos banorëve të Mekes);
2. Tavafi thelbësor apo kryesor i cili është pjesë përbërëse e haxhit;
3. Tavafi lamtumirës, pra pasi të kryhet haxhi dhe fillon kthimi për në shtëpi;
4. Tavafi nafie.

Argument për tavafin kryesor kemi ajetin kur'anor:

“Le të bëjnë tavafin rreth shtëpisë më të vjetër (e cila është destinua me adhuria vetëm Allahun)”. (SURETUL HAXH : 29)

- Koha e tavafit kryesor fillon me agimin e ditës së prerjes së kurbanit.

- Tavafin kryesor është vaxhib me bë në ditën e parë, të dytë dhe të tretë të Bajramit, ndërsa nëse bëhet pas këtyre ditëve (pra vonohet) atëherë haxhiu e ka për obligim me pre kurban.

Pyetje:

1. *Sa lloje të tavafeve i kemi?*
2. *Trego argumentin për tavafin kryesor të haxhit?*
3. *Kur është koha e tavafit kryesor?*
4. *Çka duhet me bë haxhiu nëse e vonon tavafit kryesor pas tri ditëve të Kurban Bajramit?*

VAXHIBET E TAVAFIT

Vaxhibet e tavafit janë:

- Që haxhiu me fillua tavafin nga këndi i Haxherul Esvedit, nëse nga këtu nuk e fillon atëherë prenë Kurban;
- Gjatë tavafit me qenë Qabja në krahun e majtë, nëse e bënë të kundërtën prenë Kurban;
- Shtatë rrotullimet në tavaf janë vaxhib ndërsa katër rrotullimet e para janë farz.

SUNETET E TAVAFIT

Sunetet e tavafit janë:

1. Përshëndetja e Hagjerul Esvedit me dorë, nëse ka mundësi edhe me puthë haxherul Esvedin. Kjo bëhet në secilin rrotullim prej shtatë rrotullimeve të Tavafit;
2. Duaja;
3. Që meshkujt në tri rrotullimet e para me shpejtua d.m.th. me ecën me hapa të shpejtë;
 - për femrat nuk është sunet me shpejtua por ata i bëjnë të gjitha rrotullimet me hapa të qetë;
4. Me e zbulua krahorin e djathtë;
5. Me qenë tavafi sa më afër Qabes.

MEKRUHET E TAVAFIT

1. Mekruh është që gjatë Tavafit me ngrënë ose me pi diçka;
2. Mekruh është me lënë një sunet prej suneteve të Tavafit.

Pyetje:

1. *Cilat janë vaxhibet e tavafit?*
2. *Cilat janë sunetet e Tavafit?*
3. *Cilat janë mekruhet e Tavafit?*

VAXHIBET E HAXHIT

Vaxhibet e haxhit janë pesë:

- 1. Të ecurit në mes të kodrave Safa dhe Merva;**
- 2. Qëndrimi në vendin e quajtur Muzdelife;**
- 3. Gjuajtja e guralecëve;**
- 4. Të qethurit ose shkurtimi i flokëve;**
- 5. Tavafi Lamtumurës.**

- Nëse nuk kryhet një vaxhib prej vaxhibeve të haxhit haxhi pranohet por prehet një dele kurban.

Pyetje:

- 1. Cilat janë vaxhibet e haxhit?*

VAXHIBI I PARË I HAXHIT

TË ECURIT NË MES KODRAVE SAFA DHE MERVA

Argument për këtë kemi hadithin e Muhamedit a.s.:

“Bëjeni Saëjin (ecni në mes kodrave Safa dhe Merva) se Allahu ju ka bërë juve për obligim Saëjin”.

Zoti i Madhëruar në Kur’an ka thënë:

“Vërtet Safa dhe Merva janë prej dispozitave që i ka caktua Allahu (për haxh)”.

- Haxhiu ec në mes këtyre dy kodrave duke e simbolizua ecjen e Haxherës duke kërkuar ujë për birin e saj Ismailin dhe duke mos e humb shpresën në ndihmën e Allahut.

SHARTET E SAËJIT

1. Me qen Saëji pas veshjes së ihramit.
 - Nëse e bën Saëjin e pastaj e vesh ihramin për haxh apo për umre ai saëj nuk vlen.
2. Me qenë pas Tavafit.

VAXHIBET E SAËJIT

Vaxhibet e Saëjit janë:

1. Renditja; që të ecurit me fillua prej Safës dhe me përfundua në kodrën Merva.
 - Me fillua të ecurit prej Mervës e me përfundua në Safa nuk konsiderohet Saëj.
 2. Me qenë shtatë udhëtime respektivisht ecje në mes këtyre dy kodrave.
 3. Me bë ecjen pas tavafit jo para tavafit.
 4. Ai i cili ka mundësi me ecë në këmbë, jo me ndonjë mjet transportues.
 - Nëse është i shëndoshë dhe pa arsye e bën Sajën me një mjet transportues, prenë kurban.
- Mos me e shkurtua gjatësinë por me ecë plotësisht prej kodrës Safa e deri në Merve dhe e kundërta.

SUNETET E SAËJIT

- Me qenë menjëherë (pra pa ndërpre) pas Tavafit.
- Me qenë i pastër, pra me abdest.
- Ai i cili ka mundësi me ec në këmbë jo në ndonjë mjet transportues.
- Që meshkujt në mes dy dritave të gjelbra me shpejtua, pra me shkua me hapa të shpejtë.
- Nëse vonohet haxhiu dhe nuk e bënë saëjin në tri ditët e para të bajramit ai mund ta kryejë këtë vaxhib më vonë. Nëse është kthye në vendlindje ai duhet të vishet përsëri me ihram dhe e kryen këtë vaxhib mirëpo nëse nuk kthehet për lënien e vaxhibit prenë Kurban.

Pyetje:

1. *Trego argumentet për ecjen në mes kodrës Safa dhe Merva në haxh?*
2. *Cilat janë shartet e Saëjit?*
3. *Cilat janë vaxhibet e Saëjit?*
4. *Cilat janë sunetet e Saëjit?*
5. *Çka duhet të bëjë haxhiu nëse nuk e kryen Saëjin?*

VAXHIBI I DYTË I HAXHIT

QËNDRIMI NË MUZDELIFE

Muzdelife quhet vendi i cili fillon pasi të përfundojë kodra e Arafatit, pra prej ngushticës mes Arafatit dhe Muzdelifes dhe përfundon me kodrën e cila e ndan Muzdelifen me vendin e quajtur Mine.

Argument kemi ajetin **Kur'anor**:

“Kur ta kryeni qëndrimin në Arafat, përkujtojeni Allahun në Muzdelife (Mesharil Haram)”.

Argument për këtë kemi edhe **hadithin** e Muhamedit a.s.:

“Kush e ka falë këtë namaz të sabahut me ne dhe qëndron me ne (në Muzdelife) deri sa të nisemi për në Mine ndërsa më herët ka qëndrua në Arafat pa marrë parasysh ditën apo natën ai e ka plotësua haxhin”.

- Mos me qëndrua në Muzdelife prehet Kurban.
- Me qëndrua prej fillimit të agimit e deri sa të lind dielli një pjesë të natës në Muzdelife plotësohet vaxhibi.
- Me qëndrua tërë natën, pra jo vetëm një pjesë të natës është sunet.
- Mustehab është me arrit në kodrën Kuzah të Muzdelifes të Mesharil Haram.
- Muzdelife quhet vendi në mes të Arafatit dhe Minës përpos kodrës Muhasir e cila është në mes të Minës dhe Muzdelifes.
- Koha e qëndrimit në Muzdelife është prej agimit të ditës së parë të Bajramit e deri te lindja e diellit të ditës së parë të Bajramit. Ndërsa me qëndrua tërë natën e Bajramit është sunet, që d.m.th. me qëndrua para agimit ose pas lindjes së diellit të ditës së Bajramit nuk e ka plotësua këtë vaxhib.
- Nëse largohet pas agimit dhe para namazit të sabahut pranohet por e ke lënë një sunet të qëndrimit në Muzdelife.

SUNETET E QËNDRIMIT NË MUZDELIFE

1. Me u pastrua (gusël) sepse ai do të qëndrojë në Mesharil Haram edhe për Bajram, dhe se do të i falë dy namaze për njëherë, nëse nuk ka ujë merr tejemum.

2. Bashkimi i dy namazeve, të akshamit dhe të jacisë por pasi të fillojë koha e jacisë.

3. Me e zbukurua këtë natë me ibadet, si me namaz, me lexim të Kur'anit, lutje, dhe me përkujtim të Allahut.

4. Me i mbledh guralecët.

5. Me qëndrua nëse ka mundësi saktësisht në Mesharil Haram dhe me u ngjitë në kodër nëse ka mundësi.

6. Me falë sabahun pasi të fillojë koha e sabahut.

7. Që pas faljes së sabahut me qëndrua edhe një kohë, me u kthye në drejtim të kiblës e me falënderua Allahun me njëhsua Allahun dhe me iu lut Atij.

Pyetje:

1. *Cili është argumenti kur'anor për qëndrimin në Muzdelife?*
2. *Trego për argumentin e dytë, sunetin për qëndrimin në Muzdelife?*
3. *Çka duhet të bëjë haxhiu nëse nuk qëndron në Muzdelife?*
4. *Cili vend quhet Muzdelife?*
5. *Cilat janë sunetet e qëndrimit në Muzdelife?*

VAXHIBI I TRETË I HAXHIT

GJUAJTJA E GURALECAVE

Kur Ibrahim i a.s. arriti te vendi i caktuar që ta bëjë Kurban birin e tij, shejtani i vjen dhe mundohet me e mashtrova dhe të mos e kryejë urdhrin e Allahut. Mirëpo Ibrahim i a.s. e ka krye urdhrin e Allahut dhe e ka gjuajtur shejtanin me guralec. Për këtë arsye edhe është vaxhib për haxhiun gjuajtja me guralecë në vendin ku Ibrahim i a.s. e ka gjuajtur shejtanin. Pra, gjuajtja nuk është për me gjuajt shejtanin, por simbolizon veprimin të cilin e ka bë Ibrahim i a.s. në atë vend duke e gjuajt shejtanin me guralec.

Për këtë arsye gjuajtja e ka kohën e caktuar, vendin e caktuar dhe numrin e guralecëve të caktuar.

Argument për gjuajtjen e guralecëve e kemi hadithin të cilin e transmeton Ahmedi, Muslimi dhe Nesaiu se *Xhabiri e ka pa Muhamedin a.s. në ditën e Kur'ban Bajramit duke gjuajtur guralecë dhe duke thënë: Veproni si veprojnë unë gjatë kryerjes së haxhit se pas këtij viti nuk do të vijë më ndoshta në haxh.*

Po ashtu kemi edhe Ixhmain e Sahabëve, Tabiinëve dhe ekspertëve islam se gjuajtja e guralecëve është vaxhib.

SHARTET E GJUAJTJEVE TË GURËVE

Shartet e gjuajtjeve të guralecëve janë:

1. Me qenë prej lëndës tokësore apo gurore dhe me qenë më e madhe se bizelja (humsi) dhe më e vogël se lajthia (bunduki),

- Lejohet me dhe, me xehe, se të gjitha këto konsiderohen lëndë të tokës, ndërsa nuk lejohet me ari dhe argjend.

2. Çdo gjuajtje me qenë në vete, nëse shtatë gurë gjuhen përnjëherë konsiderohet një gjuajtje,

3. Që gjuajtësi me pas qëllimin me gjuajt, nëse gjuajtësi e ka gurin në dorë mirëpo tjetri i bie në krah apo në dorë dhe i bie apo gjuhet guri nuk konsiderohet gjuajtje.

KOHA E GJUAJTJEVE

Gjuajtja e guralecëve e ka kohën dhe ditët e caktuara dhe të kufizuara.

- Koha e gjuajtjeve të guralecëve është dita e prerjes së Kurbanit dhe tri ditët tjera të cilat vazhdojnë pas e që quhen EJAMU TESHRIKE.

- Fillimi i kohës së gjuajtjeve është agimi i ditës së prerjes së Kurbanit.

- Mbarimi i kohës së gjuajtjeve është me perëndimin e diellit mirëpo lejohet edhe pas perëndimit të diellit edhe pse është keq.

ZËVENDËSIMI PËR GJUAJTJEN E GURALECAVE

Kush nuk mundet me i gjuajt guralecët për shkak të ndonjë sëmundje apo ndonjë arsye tjetër lejohet me e autorizua dikë tjetër me i gjuajt.

Pyetje:

1. Cili është argumenti i gjuajtjeve të guralecëve në haxh?
2. Cilat janë shartet e gjuajtjeve të guralecëve në haxh?
3. Cila është koha e gjuajtjeve të guralecëve në haxh?
4. Kur është fillimi i gjuajtjeve të guralecëve në haxh?
5. Kur është mbarimi i gjuajtjeve të guralecëve në haxh?
6. A lejohet zëvendësimi për gjuajtjen e guralecëve në haxh?

VAXHIBI I KATËRT I HAXHIT

TË RRUAJTURIT E KOKËS OSE SHKURTIMI I FLOKËVE

Argument për rruajtjen e flokëve ose shkurtimin e tyre kemi ajetin kur'anor:

“Nëse dëshiron Allahu ju gjithsesi do të hyni në Mesxhidul Haram (Qabe) të sigurt me flokët e rruara dhe të shkurtuara.” (SURETUL FETH : 37)

Po ashtu kemi argument edhe **sunetin** e Muhamedit a.s.:

“Transmetohet nga Enesi r.a. se i Dërguari i Allahut s.a.v.s. arriti në Mine i gjuajti guralecët pastaj shkoi te vendbanimi i tij në Mine e preu Kurbanin dhe i tha rrojtartit: Merr nga këtu, dhe sinjalizoi në anën e djathtë të kokës së tij pastaj i tha: Vepro ashtu edhe në anën e majtë. Pastaj iu tha edhe tjerëve të veprojnë ashtu”. (AHMEDI, MUSLIMI DHE EBU DAVUDI)

- Të rruajturit e flokëve është më e vlefshme se shkurtimi i flokëve sepse transmetohet nga Ibn Amri r.a. se Muhamedi a.s. ka thënë:

“O Zoti ynë mëshiroj të rruarit (ata që i rruajnë flokët).

Të tjerët që ishin prezent thanë lutu edhe për ata që i shkurtojnë.

Muhamedi a.s. tha: O Zoti ynë mëshiroj të rruarit.

Të tjerët që ishin prezent prapë i thanë lutu edhe për ata që i shkurtojnë.

Muhamedi a.s. tha: O Zoti ynë mëshiroi të rruarit.

Të tjerët që ishin prezent prapë i thanë lutu edhe për ata që i shkurtojnë.

Muhamedi a.s. tha: Edhe ata të cilët i shkurtojnë flokët”. (MUTEFEKUN ALEJHI)

Për gratë nuk është vaxhib me e qeth kokën por ata vetëm i shkurtojnë flokët. Për këtë kemi argument thënien e Muhamedit a.s. ku thotë:

“Gratë nuk e rruajnë kokën e tyre por vetëm i shkurtojnë flokët e tyre”.

- Vaxhibi i shkurtimit të flokëve arrihet me shkurtimin e 1/4-tës të flokëve në kohë duke krahasua 1/4 e mes’hit të kokës gjatë abdestit.

- Ai i cili nuk ka flokë fare (tullaci) vetëm e vendos briskun mbi kokë dhe vepron si me qethje të kokës me qëllim me u lirua nga ihrami.

- Koha e qethjes së flokëve apo shkurtimit të tyre është gjatë tri ditëve të Bajramit çka d.m.th. nëse vonohet më shumë, ai vaxhib e ka me pre Kurban për vonimin e vaxhibit.

- Vendi i të qethurit të flokëve apo shkurtimit të tyre është Qabja dhe Mina sepse Muhamedi a.s. me haxhin lamtumirës është qethur në Mine. Kush qethet në ndonjë vend tjetër përpos këtyre dy vendeve prenë Kurban.

Pyetje:

- 1. Cili është argumenti për të qethurit ose të rruarit e flokëve në haxh?*
- 2. Çka është më e vlefshme të qethurit apo të rruarit e flokëve në haxh?*
- 3. A është vaxhib gratë me i qethë flokët në haxh?*
- 4. Sa është vaxhib me i shkurtua flokët?*
- 5. Kur është vaxhib me i qethë apo me i shkurtua flokët?*
- 6. Cili është vendi i shkurtimit të flokëve në haxh?*

VAXHIBI I PESTË I HAXHIT

TAVAFI LAMTUMIRËS

Ndryshe Tavafi Lamtumirës është edhe veprimi i fundit i haxhit, dhe ka për qëllim nderimin e Qabës pasi që haxhiu bëhet gati me u kthye në vendlindjen e tij.

Argument për Tavafin Lamtumirës kemi hadithin:

“Transmetohet nga Ibni Abasi se ka thënë: Deri sa njerëzit (haxhinjtë) shpërndaheshin në të gjitha drejtimet Muhamedi a.s. u tha: Mos të largohet askush prej juve deri sa mos ta bënë veprimin e fundit Tavafin rreth shtëpisë së shenjtë (Qabes)”. (EBU DAVUDI, MUSLIMI, IBN HAXHE)

Pyetje:

1. Trego çka është Tavafi Lamtumirës?
2. Cili është argumenti i Tavafit Lamtumirës?

SHARTET E TAVAFIT LAMTUMIRËS

1. Që ai i cili e kryen haxhin mos me qenë banor i Mekes sepse Mekelija nuk ka nevojë për Tavaf Lamtumirës sepse ai vazhdimisht është në Mekë.

2. Që ai i cili ka qenë në Meke ka qenë në kryerjen e haxhit pa marr parasysh se cilin lloj të haxhit e ka krye, IFKAD, KIRAN apo TEMETUË. Ndërsa nëse është krye Umreja jo në kohën e haxhit nuk është vaxhib Tavafi Lamtumirës.

3. Mos me qenë me Hajd apo Nifas gruaja. Kjo është për gratë të cilat e kanë krye haxhin mirëpo pas haxhit i vijnë menstruacionet ajo mund ta lëshojë Meken pa e krye haxhin lamtumirës sepse kur është informua Muhamedi a.s. për Safijen se ajo e ka krye Tavafin Thelbësor dhe i kanë ardhur menstruacionet, Muhamedi a.s. e ka lejua me udhëtua, pra me u largu prej Mekes pa e krye Tavafin Lamtumirës.

Koha e Tavafit Lamtumirës është pasi t'i kryejë haxhiu të gjitha obligimet dhe ka vendos me u largu prej Mekës.

Pyetje:

1. *Cilat janë shartet e Tavafit Lamtumirës?*
2. *Kur është koha e Tavafit Lamtumirës?*

SUNETET E HAXHIT

Sunetet e haxhit janë njëkohësisht të gjitha sunetet të cilat janë të farzeve dhe vaxhibeve të haxhit të cilat i kemi përmend më parë si:

- sunetet e Ihramit të haxhit;
- sunetet e qëndrimit në Arafat të haxhit;
- sunetet e Tavafit të haxhit;
- sunetet e Saëjit të haxhit etj.

Mirëpo tani do t'i përmendim edhe sunetet tjera të haxhit e ato janë:

- Tavafi Përsëndetës;
- Pastrimi (Gusli) para Ihramit;
- Parfymosja para Ihramit;
- Pas Ihramit me thënë: “LEBEJKEALLAHUME LEBEJK” që quhet “TELBIJE”.

- Me qëndrua tërë natën në Mine gjatë tri ditëve të Kurban Bajramit, pra deri sa të gjuhen guralecët.

- Në ditën e tetë të Dhul Hixhes (ditën e TERVIJES) ME QËNDRUA në Mine dhe m'i falë pesë kohët e namazit; drekën, ikindinë, akshamin, jacinë dhe sabahun pastaj me shkua në Arafat ditën e Arafatit, pra ditën e nëntë të Dhul Hixhes.

- Me qëndrua natën në Muzdelife ndërsa pas agimit dhe para lindjes së diellit me e lëshua Minen për me shkua me i gjuajt guralecët.

- Renditja e gjuajtjeve të guralecëve.

Pyetje:

1. *Cilat janë sunetet e haxhit?*

IHRAMI

Ihram d.m.th. çështjet e lejuara të cilat ia ndalon njeriu vetes së tij për kryerjen e haxhit ose umres.

Ihrami është shart i haxhit sikurse është Abdesti shart i namzit.

ÇKA DUHET TË VEPROJË NJERIU PARA SE TË HYJË NË IHRAM

Para se të hyjë haxhiu në ihram, mustehab janë:

1. Me u pastrua plotësisht, pra me marrë nusël;
2. Me u parfumuar;
3. Me vesh rroba të cilat nuk janë të qepura;
4. Me i falë dy rekate dhe me bë nijetin për Ihram. Është vërtetua se Muhamedi a.s. kur e ka veshë Ihramin në Dhul Hulejfe i ka falë dy rekate namaz.

5. Me thënë TELBIJEN.

a. Argument për pastrimin e trupit kemi hadithin e Muhamedit a.s. kur ka arritë në Dhul Hulejfete është pastrua, pra ka marrë gusël për Ihram.

b. Argument për këtë kemi hadithin e Aishes r.a. e cila ka thënë:
“E kam parfumuar të Dërguarin e Allahut s.a.v.s. para se me veshë Ihramin me parfumin më të mirë të cilin e posedoja”.

- Me u parfumos pas veshjes së Ihramit është e ndaluar.

Pyetje:

1. Çka quajmë Ihram?
2. Çka është Ihrami në haxh?
3. Çfarë duhet të bëjë njeriu para se me veshë Ihramin?

VESHJA E DY MBËSHTJELLËSVE TË PA QEPURA

Pas pastrimit (Guslit) apo Abdestit haxhiu i vesh apo mbulohet me dy mbështjellës. Njërën për pjesën e poshtme të trupit, tjetri në pjesën e epërme të trupit. Ne sot i quajmë peshkira të mëdhenj.

Transmeton Ibn Umeri se Muhamedi a.s. ka thënë:

“Secili prej juve le të hyjë në Ihram me IZARIN (mbështjellës të poshtëm të trupit) dhe me RIDAE (mbështjellës të epërme të trupit) dhe me nalle (papuçe të sotme), kush nuk ka papuçe atëherë le të vesh meste por le ti bëjë si papuçe”.

FALJA E DY REKATEVE

Sunet është që kur të vishet Ihrami me i falë dy rekate sepse Muhamedi a.s. kur e ka vesh Ihramin në DHUL HULEJFE i ka falë dy rekate.

Pyetje:

1. Çka veshë haxhiu në Ihram?
2. Cili është argumenti i dy mbështjellësve të mëdhenj?
3. Çka është sunet me veprua kur të vishet Ihrami?

NIJETI I IHRAMIT

Haxhiu patjetër duhet ta bëjë nijetin, sepse vetëm veshja e Ihramit dhe qëndrimi në të është ibadet.

Nijeti bëhet:

- ose vetëm për haxh (**IFRAD**);
- ose për haxh dhe umre së bashku përnjëherë (**KIRAN**);
- ose për haxh dhe umre veç e veç (**TEMETUË**);

Pas nijetit haxhiu fillon me thënë TELBIJE-n pandërprerë.

Telbija është kështu:

**“LEBEJKALLAHUME LEBEJK
LEBEJKE LA SHERIKE LEKE LEBEJK
INEL HAMDE VE NIËMETE
LEKE VEL MULK
LA SHERIKE LEK”.**

Pyetje:

- 1. Trego për nijetin e Ihramit?*
- 2. Çka duhet bërë haxhiu pasi ta vesh Ihramin?*

VENDET E IHRAMIT (MIKATET)

Veshja e Ihramit para Mikatit është vaxhib.

Vendet e Ihramit varen prej cilës anë shkon haxhiu apo nga cili vend.

- Nga ana e Medinës fillon prej vendit “**Dhul Hulejfe**”;
- Nga ana e Sirisë fillon prej vendit “**Xhuhfe**”;
- Nga ana e Nexhdit fillon prej vendit “**Karnil Menazil**”;
- Nga ana e Jemenit fillon prej vendit “**Jelmam**”;
- Nga ana e Irakut fillon prej vendit “**Dhati Uruk**”.

Argument për këtë kemi hadithin e Muhamedit a.s. ku thotë:

“Mikati i Medinasëve është në Dhul Hulejfe, i Sirisë në Xhuhfe, i Nexhdit në Karnil Menazil, i Jemenit në Jelmam. Pastaj Muhamedi a.s ka thënë: Këta janë Mikate edhe për të gjithë ata të cilët vijnë nga ajo anë për me krye haxhin dhe Umren”. (BUHARIU)

Kush vesh Ihramin para Mikatit (vendeve të caktuara) lejohet posaçërisht ata të cilët udhëtojnë me aeroplan, pra mund të vishet Ihrami edhe në shtëpi.

- Kush e kalon kufirin e Mikatit dhe e ka vesh Ihramin ai kthehet prapë në Mikat dhe e rivesh Ihramin.

- Kush e kalon kufirin e Mikatit dhe nuk rikthehet në vendin e veshjes së Ihramit por e vazhdon haxhiu, ai prenë Kurban se e ka lënë një vaxhib të Ihramit me fjalë të tjera një vaxhib të haxhit.

KOHA E VESHJES SË IHRAMIT

Koha e veshjes së Ihramit respektivisht koha e fillimit të haxhit është prej fillimit të muajit Sheval dhe përfundon në ditën e parë të Kurban Bajramit.

Mundet veshja e Ihramit para muajit Sheval por është mekruh.

Pyetje:

- 1. Cilat janë vendet e veshjes së Ihramit?*
- 2. Çka është veshja e Ihramit para Mikatit?*
- 3. A mund të vishet Ihrami në shtëpi?*
- 4. Çka duhet të veprojë ai i cili e kalon kufirin e Ihramit?*
- 5. Çka duhet të veprojë haxhiu nëse e kalon kufirin e Mikatit dhe nuk kthehet?*

NDALESAT E IHRAMIT

Ndalesat e Ihramit janë:

1. KONTAKTIMI SEKSUAL dhe çdo gjë që e nxitë atë; si të prekurit, të puthurit, të përqaftuarit etj.

- Kontaktimi me gruan para qëndrimit në Arafat e prish haxhin që d.m.th. ai person e ka vaxhib me bë kada në vitin tjetër dhe në të njëjtën kohë e prenë edhe një Kurban për shtatë persona; pra ose një deve, ose një lopë ose shtatë dele.

2. EL FUSUK. Padëgjueshmëria ndaj urdhrave të Allahut dhe largimi prej rrugës së Allahut është e ndaluar gjatë gjithë jetës, pra edhe jashtë haxhit por posaçërisht është e ndaluar edhe në kohën e haxhit.

3. EL XHIDAL janë të ndaluara të gjitha çështjet të cilat hidhërojnë shokun apo haxhiun, si ngatërresat, fyerjet, sharjet, ofendimet, etj.

4. VESHJA E RROBAVE TË QEPURA - Muhamedi a.s. na ka mësuara çka me vesh dhe çka mos me vesh pasi të bëhet nijeti i Ihramit edhe për burrat por edhe për gratë.

- Çdo gjë çka është e qepur pa marr parasysh: këmishë, pantallona, pallto, etj.

- është e ndaluar me mbulua kokën me kapelë;

- është e ndaluar me veshë këpucë, patika, etj.;

- për gratë është e ndaluar veshja e dorëzave;

- për gratë është e ndaluar mbulimi i fytyrës ndërsa për ta është e lejuar veshja e rrobave të qepura.

ÇKA ËSHTË E NDALUAR NË TRUP

Për trup janë të ndaluara:

- heqja apo qethja e flokëve;
- prerja e thonjve;
- përdorimi i parfumit;
- përdorimi i mesteve.

NDALIMI I GJUETISË

Argument për ndalimin e gjuetisë kemi ajetin kur'anor:
“O ju besimtarë mos gjuani (mos vritni) deri sa ju jeni në haxh me Ihram”. (Suretul Maide : 95)

Pyetje:

1. *Cilat janë ndalesat kur haxhiu e vesh Ihramin?*
2. *Çka është e ndaluar në trup për haxhiun gjatë Ihramit?*
3. *Trego argumentin e ndalimit të gjuetisë gjatë Ihramit?*

LIRIMI NGA IHRAMI

Prej momentit kur vishet Ihrami, për haxhiun ndalohen disa gjëra të lejuara, mirëpo kur ta kryejë haxhin i lejohen përsëri gjërat e lejuara mirëpo edhe gjërat e lejuara lejohen shkallë-shkallë gradualisht. Për këtë arsye edhe quhen:

- lirimi i parë;
- lirimi i dytë.
- a. Lirimi i parë: quhet lirimi nga Ihrami i të gjitha çështjeve përpos kontaktimit me gruan.
- b. Lirimi i dytë: quhet lirimi edhe i të kontaktuarit me gruan.

Pyetje:

1. Trego për lirimin nga Ihrami si bëhet?
2. Sa lloje të lirimit nga Ihrami i kemi?
3. Çka lejohet dhe çka nuk lejohet pas lirimit të parë?
4. Çka lejohet pas lirimit të dytë nga Ihrami?

LLOJET E HAXHIT

Ihram quhet fillimi i ndalimit të çështjeve të lejuara për shkak të kryerjes së haxhit ose umres, ose nijeti i haxhit apo i umres. Nga këto kuptojmë se i kemi tri lloje të ihramit ose mund ti quajmë tri lloje të haxhit e ato janë:

1. Haxhi **Ifrad**;
2. Haxhi **Temetuë** dhe
3. Haxhi **Kiranë**.

Pyetje:

Cilat janë llojet e Ihramit, me fjalë tjera cilat janë llojet e haxhit?

HAXHI IFRAD

Zoti i Lartmadhëruar në Kur'an thotë:

“Dhe, plotësojeni haxhin dhe umren për Allahun”.

Nga ky ajet kuptojmë se Haxhi dhe Umreja janë që të dyja kryerja e detyrave dhe obligimeve gjatë vizitës së Qabës (shtëpisë së Allahut) në kohë të caktuar brenda vitit, ashtu siç është e paraparë obligimi i agjërimit gjatë muajit Ramazan të vitit, apo kryerja e namazit të Xhumasë në ditë të javës së caktuar, apo falja e namazit të akshamit (shembull) në kohë të caktuar.

Kështu edhe Haxhi e ka kohën e caktuar po ashtu edhe Umreja. Sa i përket Haxhit, haxhi është farz gjatë muajve të kalendarit të hixhretit e ato muaj janë: Sheval, Dhulkade, Dhul hixhe.

Përpos këtyre muajve gjatë tetë muajve tjerë bëhet Umreja. Ndërsa në këto tre muaj bëhet ose vetëm haxhi, ose haxhin me umren veç e veç ose haxhin dhe umren së bashku.

Nëse gjatë këtyre tre muajve bëhet vetëm haxhi me fjalë tjera vishet Ihrami vetëm për haxh ky lloj haxhi quhet Haxh Ifrad.

Pyetje:

- 1. Sa lloje të haxhit i kemi?*
- 2. Çka quajmë haxh IFRAD?*

HAXHI TEMETUË

HAXHI ME UMREN VEÇ E VEÇ

Nëse banorët që jetojnë jashta Mekës dhe jashta vendeve të caktuara për veshjen e Ihramit (Mikatit) gjat muajve të haxhit e veshin Ihramin dhe shkojnë në Qabe e bëjnë Umren dhe lirohen prej Ihramit dhe prapë në Meke natën e Kurban Bajramit ose edhe më herët e veshin Ihramin dhe e bëjnë haxhin ky lloj haxhi quhet Haxh Temetuë.

Pra, Haxh Temetuë quhet: Veshja e Ihramit, kryerja e Umres, lirimi prej Ihramit. Pastaj prapë veshja e Ihramit dhe kryerja e Haxhit. Ndërsa për shkak të lirimit të Ihramit prenë Kurban.

Zoti i Madhëruar thotë:

“E kur të qetësoheni, ai që prej jush e kryen Umren deri në Haxh le të ther Kurban”. (Suretul Bekare : 196)

SHARTET E HAXHIT TEMETUË

Haxhi Temetuë i ka tre sharte:

1. Me qenë banor jashtë Mekës dhe jashtë vendeve të Mikatit.
2. Që haxhiu me krye Umren gjatë muajve të haxhit Sheval, Dhul Kade dhe Dhul Hixhe dhe në të njëjtin vit me krye haxhin.
3. Që haxhiu pasi ta kryej Umren me qëndrua në Meke dhe mos me u kthye në shtëpi, në vendlindje ose jashtë vendeve të Mikatit d.m.th. jashtë vendeve të veshjes së Ihramit.

Pyetje:

1. Çka quajmë haxh Temetuë?
2. Cilat janë shartet e haxhit Temetuë?

HAXHI KIRAN

HAXHI DHE UMREJA SË BASHKU

KIRAN quhet kryerja e Haxhit dhe e Umres me veshjen e një Ihrami gjatë muajve të Haxhit.

Haxhi Kiran po ashtu ka të bëjë me banorët jashtë Mekës dhe jashtë vendeve të Mikatit (vendeve të veshjes së Ihramit).

Në llojin e haxhit të Kiranit haxhiu e bënë nijetin në kryerjen e haxhit dhe të Umres së bashku, pra me veshjen e një ihramit ndërsa kryerjen e dy tavafeve dhe dy Saëjave.

SHARTET E HAXHIT KIRAN

Haxhi Kiran i ka tre sharte:

1. Që haxhiu me krye Umren dhe Haxhin së bashku gjatë muajve Sheval, Dhul Kade dhe Dhul Hixhe.
2. Që edhe Haxhi dhe Umreja të bëhen me veshjen e një Ihrami.
3. Me qenë banorë jashtë Mekës dhe jashtë vendeve të Mikatit.

Pyetje:

1. *Çka quajmë haxh Kiran?*
2. *Cilat janë shartet e haxhit Kiran?*

ÇKA DUHET VEPRUAR NË HAXHIN KIRAN DHE TEMETUË

Haxhiu i cili e kryen haxhin Kiran ose Temetuë e prenë një dele Kurban (Hedj). Ky lloj Kurbanit quhet **Kurban Dhuratë dhe Falënderimi ndaj Allahut**. Argument për këtë e kemi ajetin kur'anor: **“E kur të qetësohen (nga Haxhi Temetuë ose Kiran) Pra ai që e kryen Umren deri në Haxh le të prenë Kurban”**. (El Bekare : 196)

Kurbanin e prenë në ditën e Kurban Bajramit dhe atë në Meke sepse kështu ka veprua Muhamedi a.s.

Kush nuk ka mundësi me pre Kurban i agjëron tri ditë gjatë haxhit dhe shtatë ditë pasi të kthehet në shtëpinë e tij, pra Kurbanin e zëvendëson me dhjetë ditë të plota të agjërimit. Për këtë kemi argument ajetin kur'anor:

“Ndërsa ai që nuk ka mundësi (me pre Kurban) është i detyruar të agjëroj tri ditë në haxh dhe shtatë ditë pas kthimit nga haxhi të gjitha ditët së bashku dhe të plotësohen dhjetë ditë”. (El Bekare : 196)

Pyetje:

1. *Çka duhet veprua për haxhin Kiran dhe Temetuë?*
2. *Cili është argumenti i prerjes së Kurbanit për haxhin Kiran dhe Temetuë?*
3. *Ku dhe kur e prenë Kurbanin e haxhit Kiran dhe Temetuë?*
4. *Kush nuk ka mundësi me pre Kurban për haxhin Kiran dhe Temetuë çka duhet të bëjë?*

VEPRIMET QË E PRISHIN HAXHIN

Tri çështje e prishin haxhin, e ato janë:

1. Mos qëndrimi në Arafat;
2. Kontakti martesor;
3. Ihsari (mos kryerja e obligimeve për shkak të sëmundjes, paaftësisë etj.).

TË PRISHURIT E HAXHIT PËR SHKAK TË MOSQËNDRIMIT NË ARAFAT

Nëse haxhiu prej mëngjesit të ditës së nëntë të Dhul Hixhes e deri në agim të ditës së parë të Kurban Bajramit nuk qëndron në Arafat, pa marrë parasysh me qëllim ose pa qëllim, me vetëdije apo pa vetëdije i prishet haxhi. Për këtë arsye ai vitin tjetër i nevojitet me bë haxhin Kada.

Për këtë kemi argument hadithin e Muhamedit a.s.: “*Haxhi është Arafat*”.

Janë pajtuar të gjithë dijetarët se kush nuk qëndron në Arafat ditën e nëntë të Dhul Hixhes i prishet Haxhi.

Pyetje:

1. Çka e prish haxhin?
2. Cili është argument i prishjes së haxhit për shkak të mos qëndrimit në Arafat?

TË PRISHURIT E HAXHIT PËR SHKAK TË KONTAKTIT MARTESOR

Të gjithë dijetarët janë të pajtimit se kontakti martesor me bashkëshorten e prish haxhin dhe duhet me bë haxhin kaza vitin tjetër. Mirëpo kontakti martesor mund të ndodhë në tri raste:

- para qëndrimit në Arafat;
- pas qëndrimit në Arafat dhe para Tavafit Thelbësor;
- pas Tavafit Thelbësor;

Nëse ndodh kontakti martesor para qëndrimit në Arafat haxhi prishet edhe pse haxhiu vazhdon kryerjen e obligimeve tjera të haxhit.

Haxhiu në këtë rast e kryen haxhin kaza.

Haxhiu kur ta bën haxhin kaza, vaxhib e ka gjithashtu me pre një dele Kurban.

- Nëse ndodh kontakti martesor pas qëndrimit në Arafat dhe para Tavafit Thelbësor, nuk prishet haxhi por ata e kanë vaxhib me pre nga një deve Kurban.

- Nëse ndodh kontakti martesor pas Tavafit Thelbësorë nuk prishet haxhi por ata e kanë vaxhib me pre një dele Kurban.

- Nëse haxhiu nuk kryen marrëdhënie bashkëshortore por vetëm përqaftim, puthje apo ledhatim ai me bashkëshorten e kanë vaxhib me pre kurban nga një dele.

Pyetje:

1. Çka ndodh me haxhin nëse bëhet kontakti martesor para qëndrimit në Arafat?

2. Çka ndodh me haxhin nëse bëhet kontakti martesor pas qëndrimit në Arafat?

3. Çka ndodh me haxhin nëse bëhet kontakti martesor pas Tavafit Thelbësor?

TË PRISHURIT E HAXHIT PËR SHKAK TË IHSARIT (SËMUNDJES APO PAMUNDËSISË SË KRYERJEVE TË FARZEVE)

Nëse haxhiu e bën nijet me krye Haxhin ose Umren mirëpo më vonë paraqitet armiku i cili e pengon ose sëmundja e cila e pengon, atëherë haxhi priset dhe nevojitet me bë kaza vitin tjetër, mirëpo për këtë prenë Kurban.

Argument për këtë kemi ajetin Kur'anor:

“Kryejeni Haxhin dhe Umren për Allahun. Nëse në këtë rrugë pengoheni (në arritjen e këtij qëllimi) atëherë preni Kurban”. (El Bekare : 196)

Argument tjetër kemi hadithin e Muhamedit a.s.:

Muhamedi a.s. me shokët e tij e kanë bë nijet me vizitua Qaben dhe me bë Umren mirëpo kur i janë afrua Mekës në vendin e quajtur Hudejbije pengohen nga idhujtarët Kurejsh të Mekës për me shkua në Qabe dhe kur vjen dita e parë e Bajramit Muhamedi a.s. e prenë një deve Kurban dhe i qethë flokët dhe lirohet nga Ihrami. (BUHARIU)

Kur të pengohet haxhiu me i krye obligimet e Haxhit ose të Umres për shkak të armikut ose të sëmundjes i kryen tri veprimet, e ato janë:

1. Lirohet nga Ihrami, qethë flokët dhe vishet me rroba të rëndomta.
2. E bën Haxhin ose Umren kaza kur të plotësohen kushtet. Nëse nuk plotësohen kushtet nuk e ka për obligim me krye Haxhin Kaza.
3. E prenë një dele Kaza.

Pyetje:

1. *Çka ndodh me haxhin nëse pengohet haxhiu nga armiku ose sëmundja?*
2. *Trego argumentin si ka veprua Muhamedi a.s. kur është pengua me krye Umren?*
3. *Cilat obligime i kryen haxhiu nëse pengohet me krye Haxhin?*

VEPRIMET QË NUK E PRISHIN HAXHIN POR PËR TO PAGUHET DËNIMI

- Nëse në haxh nuk kryhet ndonjë vaxhib paguhet me dënim d.m.th. kompensohet dhe haxhi nuk priset.
- Nëse në haxh veprohet ndonjë ndalesë e rëndë, atëherë paguhet me dënim d.m.th. kompensohet dhe haxhi nuk priset.

Dënimi mundet me qenë:

- me prerje të **Kurbanit**;
- me dhënie të **Sadakasë** ose
- me **Agjërim**.

Dënimet e ndalesave të haxhit janë:

- dënimi për shkak të veshjes së rrobave të qepura;
- dënimi për shkak të përdorimit të parfumit;
- dënimi për shkak të prerjes së flokëve;
- dënimi për shkak të prerjes së thonjve;
- dënimi për shkak të gjuetisë.

Pyetje:

- 1. Cilat janë dënimet për mos kryerjen e veprimeve në haxh?*
- 2. Numëro dënimet për shkak të ndalesave të haxhit?*

DËNIMI PËR SHKAK TË VESHJES SË RROBAVE TË QEPURA

- Nëse haxhiu (mashkull) vesh rroba të qepura dhe i mban një ditë të plotë ose një natë të plotë e prenë një dele Kurban.
- Nëse haxhiu (femër) e mbulon fytyrën e saj një ditë të plotë ose një natë të plotë prenë një dele Kurban.
- Veshja e rrobave të qepura është ndalesë prej ndalesave të haxhiut në Ihram. Sepse Muhamedi a.s. e ka ndalua veshjen e rrobave të qepura për haxhiun në Ihram.

DËNIMI PËR SHKAK TË PËRDORIMIT TË PARFUMIT

Nëse haxhiu gjatë kohës kur është në Ihram e parfumon një pjesë të trupit si p.sh. dorën, këmbën, kokën të tërën, atëherë ai e prenë një dele Kurban.

- Nëse e parfumon vetëm një pjesë të një pjese të trupit si p.sh. një pjesë të dorës, një pjesë të këmbës ose një pjesë të kokës - jep sadaka.

- Nëse dy, tri e më shumë herë përdorë parfumin - për secilën herë prenë dele Kurban.

- Edhe përdorimi i mastit obligon prerjen e deleve Kurban pa marrë parasysh a është i përzier me parfum ose jo.

- Masti për shërimin e plagëve nuk obligon Kurban.

DËNIMI PËR SHKAK TË SHKURTIMIT TË FLOKËVE

Zoti i Madhëruar në kur'an thotë:

“Dhe mos i rruani kokat tuaja, për derisa të mos arrijë Kurhani në vend (në therrtoren e caktuar në Mine)”. (El Bekare : 196)

Nga ky ajet kuptohet se rruajtja e flokëve apo shkurtimi i tyre gjatë haxhit është i ndaluar.

- Nëse flokët e kokës ose qimet e mjekrës bien vetvetiu nuk ka dënim.

- Nëse haxhiu i shkurton apo e qethë një të katërtën e flokëve e më shumë prenë një dele Kurban.

- Nëse haxhiu i shkurton apo i qethë më pak se një të katërtën e flokëve jep Sadaka.

- Edhe rrojtari edhe i rruari që të dy dënohen siç përmendëm më lartë.

DËNIMI I PRERJES SË THONJËVE

- Nëse haxhiu i prenë thonjtë e njërës dorë e prenë një dele Kurban.
- Nëse haxhiu i prenë thonjtë e një, dy, tre apo katër gishtave për secilin gisht jep Sadaka.
- Nëse i prenë thonjtë e pesë gishtave por jo të njërës dorë por të duarve dhe të këmbëve atëherë për secilin gisht jep Sadaka.

DËNIMI PËR SHKAK TË GJUETISË

Zoti i Madhëruar në kur'an thotë:

“E ju është ndaluar gjuetia e tokës derisa të gjendeni në Ihram (gjatë kryerjes së haxhit). Frikojuni Allahut para të cilit të gjithë ju do të tuboheni”. (El Maide : 96)

Për shkak të gjuetisë gjatë kohës së ihramit janë tri lloje dënimi:

- dënimi me Kurban;
- dënimi me i ushqye të varfrit;
- dënimi me agjërim.

Varësisht çfarë kafshe gjuan në të njëjtën masë prenë Kurban prej kafshëve të buta ose e paguan vlerën e kafshës së gjuajtur.

- Dënimi është i paraparë për haxhiun pa marr parasysh a gjuan me qëllim, pa qëllim ose pse ka harrua.

- Kush e gjuan gjahun por nuk e vret por vetëm e plagos atëherë shikohet gjendja e gjahut nëse është plagosur rëndë atëherë prehet Kurban mirëpo nëse është plagosur lehtë, atëherë jepet Sadaka.

Pyetje:

1. Ç'farë dënimi ka haxhiu nëse i veshë rrobat e qepura një ditë të plotë?
2. Ç'farë dënimi ka haxhika (femër) nëse e mbulon fytyrën një ditë të plotë?
3. Ç'farë dënimi ka haxhia nëse e parfumon një pjesë të plotë të trupit?
4. Ç'farë dënimi ka haxhiu nëse e parfumon një pjesë të një pjese të trupit?
5. Masti për shërimin e plagëve a obligon Kurban?
6. Ç'farë dënimi ka haxhiu nëse e qethë apo i shkurton një të katërtën e flokëve të kokës?
7. Ç'farë dënimi ka haxhiu nëse i qethë apo i shkurton më pak se një të katërtën e flokëve?

DËNIMI PËR SHKAK TË MOSKRYERJES TË NDONJË VAXHIBI TË HAXHIT

Haxhi nuk priset nëse nuk kryhet një vaxhib prej vaxhibeve të haxhit por ekziston dënimi.

Dënimet e vaxhibeve të haxhit janë:

1. Dënim për mos qëndrimin në Muzdelife.
2. Dënim për mos gjuajtjen e gurëve.
3. Dënim për papastërtinë gjatë Tavafit dhe
4. Dënim për moskryerjen e Saëjit.

DËNIMI PËR MOSQËNDRIMIN NË MUZDELIFE

Kush nuk qëndron në Muzdelife pa arsye ai e prenë një dele Kurban për shkak të lënies së vaxhibit.

Kush nuk qëndron në Muzdelife për shkak të ndonjë arsyeje të shëndoshë nuk prenë Kurban. Prej këtyre arsyeve janë: sëmundja, pa aftësia dhe pamundësia për shkak të pleqërisë dhe turma e madhe për gratë. Argument për këtë e kemi hadithin e Muhamedit a.s. kur e ka lirua familjen e tij për shkak të turmës së madhe.

Argument tjetër është edhe baza e sheriatit e cila është ndërtua në tolerancë dhe mëshirë për robërit.

Pyetje:

- 1. Me çka dënohet haxhiu nëse nuk qëndron në Muzdelife?*
- 2. A dënohet haxhiu nëse me arsye të shëndoshë nuk qëndron në Muzdelife dhe cilat janë ato arsye?*
- 3. Pse Muhamedi a.s. i ka lirua mos me qëndrua në Muzdelife familjen e tij?*

DËNIMI PËR MOS GJUAJTJEN E GURALECËVE

Gjuajtja e guralecëve është vaxhib prej vaxhibeve të haxhit dhe mos gjuajtja e tyre obligon prerjen e një dele Kurban.

- Nëse haxhiu nuk i gjuan guralecët në katër ditët e para të Kurban Bajramit prenë një dele Kurban.

- Nëse prej njëzet e një guralecëve sa është e paraparë me i gjuajt në ditë, haxhiu i gjuan vetëm shtatë, atëherë e prenë një dele Kurban sepse shumica e merr dispozitën e të tërës.

- Nëse prej njëzet e një guralecëve sa është e paraparë me i gjuajt në ditë nuk i gjuan katër, atëherë jep vetëm Sadaka.

DËNIMI PËR SHKAK TË MOSKRYERJES SË SAËJIT NË MES TË SAFËS DHE MERVËS

Kush nuk e kryen Saëjin ai prenë Kurban një dele se Saëji është vaxhib prej vaxhibeve të haxhit. Ndërsa lënia e vaxhibit për dënim ka prerjen e një Kurbanit.

Pyetje:

- 1. Me çka dënohet haxhiu nëse nuk i gjuan guralecët?*
- 2. Me çka dënohet haxhiu nëse në katër ditët e para të Kurban Bajramit nuk i gjuan guralecët?*
- 3. Me çka dënohet haxhiu nëse nuk e kryen Saëjin?*

DËNIMI PËR SHKAK TË KRYERJES SË TAVAFIT I PAPASTËR (PA GUSËL DHE PA ABDEST)

Kemi tri lloje të tavafeve:

1. Tavafi Thelbësor (IFADA);
2. Tavafi Përshëndetës dhe Lamtumurës dhe
3. Tavafi i Umres.

1. Tavafi Thelbësor (Ifada).

- Tavafi Thelbësor është pjesë përbërëse e haxhit (rukën). Nëse haxhiu e kryen këtë tavaf i papastër (xhunub) ose gruaja me menstruacion duhet të prehet një deve Kurban.

- Nëse haxhiu e përsërit tavafin para përfundimit të ditëve të haxhit (tri ditët e Kurban Bajramit) nuk pren deve kurban.

- Nëse haxhiu e përsërit tavafin pas përfundimit të ditëve të haxhit (pas tri ditëve të Kurban Bajramit) e prenë një dele Kurban.

- Nëse haxhiu nuk është i papastër (xhunub) por e kryen këtë tavaf pa Abdest e prenë një dele Kurban, por nëse merr Abdest dhe e përsërit atëherë nuk prenë asgjë Kurban.

2. Tavafi Përshëndetës dhe Lamtumurës.

- Nëse haxhiu e bën Tavafin Përshëndetës ose Lamtumurës i papastër (xhunub) e prenë një dele Kurban.

- Nëse haxhiu këtë tavaf e kryen pa Abdest ai jep vetëm Sadaka.

- Nëse haxhiu Tavafin e Umres e bënë i papastërt (xhunub) ose pa Abdest e prenë një dele Kurban.

3. Tavafi i Umres.

- Nëse haxhiu Tavafin e Umres e bënë i papastër (xhunub) ose pa Abdest e prenë një dele Kurban.

Pyetje:

1. *Sa lloje të tavafeve kemi?*
2. *Me çka dënohet haxhiu nëse tavafin thelbësor e kryen i papastër (xhunub)?*
3. *Me çka dënohet haxhika nëse tavafin thelbësor e kryen me menstruacione?*
4. *Me çka dënohet haxhiu nëse brenda tri ditëve të Kurban Bajramit e përsëritë tavafin thelbësor të cilin e ka krye i papastër (xhunub)?*
5. *Me çka dënohet haxhiu nëse pas tri ditëve të kurban bajramit e përsërit tavafin thelbësor të cilin e ka krye i papastër (xhunub)?*
6. *Me çka dënohet haxhiu nëse e kryen tavafin thelbësor pa abdest?*
7. *Me çka dënohet haxhiu nëse tavafin përshëndetës ose lamtumirës e kryen i papastër (xhunub)?*
8. *Me çka dënohet haxhiu nëse i papastër (xhunub) e kryen tavafin e Umres?*

VIZITA E XHAMISË DHE VARRIT TË MUHAMEDIT A.S.

Vizita e xhamisë dhe varrit të Muhamedit a.s. është e vlefshme dhe e ka bazën në hadithet e Muhamedit a.s. të cilat po i përmendim: Transmeton Ebu Hurejre se Muhamedi a.s. ka thënë:

“Angazhohuni dhe përforcohuni për me i vizitua tri xhamitë e shenjta e ato janë: Kjo xhami e imja, Qabja e Madhëruar dhe Mesxhidi Aksaja”. (Mutefikun Alejhi)

Po ashtu edhe falja e namazit në xhamin e Muhamedit a.s. ka vlerë të madhe.

Transmeton Ebu Hurejre se Muhamedi a.s. ka thënë:
“Namazi në xhamin Time këtu ka vlerë më të madhe se njëmijë namaze në xhamit tjera përpos Qabes së Madhëruar”. (Mutefekun Alejhi)

Në xhaminë e Muhamedit a.s. është edhe varri i tij ku më parë xhamia kishte sipërfaqe të vogël ndërsa shtëpia e Muhamedit a.s. ka qenë afër dhe kur ka ndërrua jetë Muhamedi a.s. është varrosur aty.

Muhamedi a.s. ka thënë:
“Në mes të varrit tim dhe minberit në xhamin time është bahçja prej bahçeve të xhenetit (REVDATUL XHENET).” (BUHARIU)

Dhe në fund po e përfundojmë me hadithin e Muhamedit a.s. dhe e lusim Allahun që të na bëjë të mundur ta vizitojmë dhe ta takojmë në xhenet.

“Kush më viziton Mua pasi që të vdes, ai më ka vizituar mua sikurse për së gjalli”. (Teberani dhe Darikutni)

Përmbajtja:

Hyrje.....	6
HAXHI	7
QËLLIMI I HAXHIT	8
SHARTET E HAXHIT	9
RUKNET E HAXHIT	11
RUKNI I PARË I HAXHIT	12
QËNDRIMI NË ARAFAT	12
VENDI I QËNDRIMIT NË ARAFAT	12
SUNETET E QËNDRIMIT NË ARAFAT	13
RUKNI I DYTË I HAXHIT	14
TAVAFI THELBËSOR (KRYESOR)	14
VAXHIBET E TAVAFIT	15
SUNETET E TAVAFIT	15
MEKRUHET E TAVAFIT	15
VAXHIBET E HAXHIT	16
VAXHIBI I PARË I HAXHIT	17
TË ECURIT NË MES KODRAVE SAFA DHE MERVA	17
SHARTET E SAËJIT	18
VAXHIBET E SAËJIT	18
SUNETET E SAËJIT	19
VAXHIBI I DYTË I HAXHIT	20
QËNDRIMI NË MUZDELIFE	20
SUNETET E QËNDRIMIT NË MUZDELIFE	21
VAXHIBI I TRETË I HAXHIT	22
GJUAJTJA E GURALECAVE	22
SHARTET E GJUAJTJEVE TË GURËVE	22
KOHA E GJUAJTJEVE	23
ZËVENDESIMI PËR GJUAJTJEN E GURALECAVE	23
VAXHIBI I KATËRT I HAXHIT	24
TË RRUAJTURIT E KOKËS OSE SHKURTIMI I FLOKËVE	24

VAXHIBI I PESTË I HAXHIT.....	26
TAVAFI LAMTUMIRËS	26
SHARTET E TAVAFIT LAMTUMIRËS	27
SUNETET E HAXHIT.....	28
IHRAMI	29
ÇKA DUHET TË VEPROJË NJERIU PARA SE TË HYJË NË IHRAM.....	29
VESHJA E DY MBËSHTJELLËSVE TË PA QEPURA	30
FALJA E DY REKATEVE.....	30
NIJETI I IHRAMIT.....	31
VENDET E IHRAMIT (MIKATET).....	32
KOHA E VESHJES SË IHRAMIT	33
NDALESAT E IHRAMIT	34
ÇKA ËSHTË E NDALUAR NË TRUP.....	35
NDALIMI I GJUEISË	35
LIRIMI NGA IHRAMI	36
LLOJET E HAXHIT	37
HAXHI IFRAD	38
HAXHI TEMETUË.....	39
HAXHI ME UMREN VEÇ E VEÇ	39
SHARTET E HAXHIT TEMETUË.....	39
HAXHI KIRAN.....	40
HAXHI DHE UMREJA SË BASHKU	40
SHARTET E HAXHIT KIRAN.....	40
ÇKA DUHET VEPRUAR NË HAXHIN KIRAN DHE TEMETUË	41
VEPRIMET QË E PRISHIN HAXHIN	42
TË PRISHURIT E HAXHIT PËR SHKAK TË MOSQËNDRIMIT NË ARAFAT	43
TË PRISHURIT E HAXHIT PËR SHKAK TË KONTAKTIT MARTESOR	44
TË PRISHURIT E HAXHIT PËR SHKAK TË IHSARIT (SËMUNDJES APO PAMUNDËSISË SË KRYERJEVE TË FARZEVE).....	45
VEPRIMET QË NUK E PRISHIN HAXHIN POR PËR TO PAGUHET DËNIMI	

.....	46
DËNIMI PËR SHKAK TË VESHJES SË RROBAVE TË QEPURA.....	47
DËNIMI PËR SHKAK TË PËRDORIMIT TË PARFUMIT	48
DËNIMI PËR SHKAK TË SHKURTIMIT TË FLOKËVE	49
DËNIMI I PRERJES SË THONJËVE	50
DËNIMI PËR SHKAK TË GJUETISË.....	51
DËNIMI PËR SHKAK TË MOSKRYERJES TË NDONJË VAXHIBI TË HAXHIT	52
DËNIMI PËR MOSQËNDRIMIN NË MUZDE LIFE	53
DËNIMI PËR MOS GJUAJTJEN E GURALECËVE.....	54
DËNIMI PËR SHKAK TË MOSKRYERJES SË SAËJIT NË MES TË SAFËS DHE MERVËS.....	55
DËNIMI PËR SHKAK TË KRYERJES SË TAVAFIT I PAPASTËR (PA GUSËL DHE PA ABDEST).....	56
VIZITA E XHAMISË DHE VARRIT TË MUHAMEDIT A.S.	58